

Wyrok z dnia 8 sierpnia 2006 r.

I PK 72/06

Pobieranie przez mianowanego pracownika samorządowego wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy na podstawie art. 10 ust. 3 w związku z art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 22 marca 1990 r. o pracownikach samorządowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1593 ze zm.) nie wyłącza nabycia przez niego prawa do odprawy emerytalnej na podstawie art. 21 tej ustawy.

Przewodniczący SSN Teresa Flemming-Kulesza, Sędziowie SN: Krystyna Bednarczyk, Józef Iwulski (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 8 sierpnia 2006 r. sprawy z powództwa Ireny J. przeciwko Urzędowi Gminy G. w G. o odprawę emerytalną, ekwiwalent za urlop wypoczynkowy, odszkodowanie, na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi z dnia 21 października 2005 r. [...]

o d d a l i ł skargę kasacyjną.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 28 kwietnia 2003 r. [...] Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Zgierzu oddalił powództwo Ireny J. przeciwko Urzędowi Gminy w G. o odprawę emerytalną, ekwiwalent za urlop wypoczynkowy i odszkodowanie. Sąd Rejonowy ustalił, że powódka w okresie od 1 marca 1961 r. do 31 maja 1968 r. była zatrudniona w Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w L., od 31 sierpnia 1968 r. w Urzędzie Gminy w G., a z dniem 1 stycznia 1973 r. została zatrudniona w nowo utworzonym Urzędzie Gminy w G. na stanowisku referenta. W tym Urzędzie pracowała także na stanowisku starszego referenta, inspektora, a ostatnio na stanowisku kierownika Referatu Organizacyjnego i Spraw Obywatelskich. W dniu 28 lutego 2001 r. Rada Gminy G. podjęła uchwałę w sprawie reorganizacji i przyjęcia regulaminu organizacyjnego Urzędu

Gminy w G. Reorganizacja miała nastąpić z dniem 1 lipca 2001 r. i łączyć się ze zmniejszeniem zatrudnienia z 29 etatów do 22,5 etatu. W dniu 29 marca 2001 r. wręczono powódce oświadczenie o rozwiązaniu z nią stosunku pracy z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia z powodu reorganizacji Urzędu połączonej ze zmniejszeniem zatrudnienia. W 2001 r. powódka planowała wykorzystanie urlopu wypoczynkowego od 30 lipca do 31 sierpnia, lecz pozwany Urząd udzielił jej urlopu w okresie od 24 maja do 29 czerwca 2001 r., zgodnie ze sporządzonym planem urlopów. Powódka otrzymała plan urlopów na 2 dni przed rozpoczęciem urlopu. Kartę urlopową wręczono powódce 23 maja 2001 r., a następnego dnia nie została dopuszczona do pracy. W dniu 30 maja 2001 r. pozwany przesłał powódce wniosek o emeryturę z załączoną odpowiednią informacją. Powódka tego wniosku nie odesłała pracodawcy po wypełnieniu, gdyż chciała, aby stosunek pracy nie uległ rozwiązaniu w związku z przejściem na emeryturę (chciała nadal pracować). W dniu 14 sierpnia 2001 r. pozwany wypłacił powódce kwotę 6.561 zł tytułem odprawy pieniężnej w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia przewidzianej w art. 8 ust. 2 pkt 3 i art. 17 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy (jednolity tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 112, poz. 980 ze zm.). Pismem doręczonym pozwanemu w dniu 25 lutego 2002 r. powódka zawiadomiła, że nie podjęła pracy u innego pracodawcy, nie otrzymuje emerytury i nie uzyskała od pozwanego zaświadczenia Rp.7. Zażądała wypłaty wynagrodzenia za okres od 1 sierpnia 2001 r. do 31 marca 2002 r. Pozwany wypłacił powódce wynagrodzenie za okres 6 miesięcy pozostawania bez pracy (od 1 lipca do 31 grudnia 2001 r.), a powództwo o przywrócenie do pracy zostało oddalone. Organ rentowy przyznał powódce emeryturę od miesiąca, w którym złożyła wniosek, to jest od 1 marca 2002 r. Wysokość odprawy emerytalnej powódki wynosiłaby 20.061,60 zł, a ekwiwalentu za urlop 3.243,60 zł.

W ocenie Sądu Rejonowego powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. Powódka była pracownikiem samorządowym, a więc - zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 22 marca 1990 r. o pracownikach samorządowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1593 ze zm.) - przysługuje jej jednorazowa odprawa pieniężna przy przechodzeniu na emeryturę. Zdaniem Sądu Rejonowego, uzyskanie prawa do tej odprawy jest uzależnione od ustania stosunku pracy i przejścia na emeryturę, pomiędzy którymi występuje związek czasowy. W sytuacji powódki przesłanki te nie zostały spełnione, gdyż przeszła na emeryturę z dniem 1 marca 2002 r. i w tym cza-

nie była pracownikiem samorządowym. Od zakończenia stosunku pracy powódki do przejścia na emeryturę upłynęło 8 miesięcy, a zatem pomiędzy tymi zdarzeniami nie istniał związek czasowy, a nastąpiło to z woli powódki, gdyż nie złożyła pracodawcy wniosku o przyznanie emerytury. Dlatego Sąd Rejonowy uznał żądanie zasądzenia odprawy emerytalnej za nieuzasadnione. Co do żądania ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy, Sąd Rejonowy stwierdził bezzasadność roszczenia, gdyż urlop wypoczynkowy został powódce udzielony w okresie wypowiedzenia, zgodnie z planem urlopów ustalonym przez pracodawcę. Sąd Rejonowy nie znalazł także podstaw do uwzględnienia roszczenia o odszkodowanie z tytułu utraconych świadczeń emerytalnych za miesiące styczeń i luty 2002 r., gdyż brak dokumentacji potrzebnej do uzyskania emerytury, w tym druku Rp-7, był zawiniony przez powódkę.

Wyrokiem z dnia 21 października 2005 r. [...] Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi zmienił wyrok Sądu Rejonowego w ten sposób, że zasądził na rzecz powódki kwotę 11.961,60 zł tytułem odprawy emerytalnej, a w pozostałej części jej apelację oddalił. Sąd Okręgowy uznał, że w zakresie roszczenia o odprawę, kwestią podstawową jest zagadnienie związku między ustaniem stosunku pracy powódki a jej przejściem na emeryturę. Powódka w dacie ustania zatrudnienia spełniała warunki do przyznania jej emerytury i pracodawca przesłał jej stosowną dokumentację do wypełnienia i podpisania. Za okres od ustania zatrudnienia, to jest od 1 lipca do 31 grudnia 2001 r., pozwany wypłacił powódce wynagrodzenie na podstawie art. 10 ust. 3 ustawy o pracownikach samorządowych. W dniu 1 marca 2002 r. uprawomocnił się wyrok oddalający powództwo o przywrócenie do pracy, a od dnia 1 marca 2002 r. przyznano powódce świadczenie emerytalne. W ocenie Sądu Okręgowego, mimo że od ustania stosunku pracy do uzyskania prawa do emerytury upłynął okres kilku miesięcy, to należy przyjąć łączność między ustaniem zatrudnienia a przejściem na emeryturę. Powódka nie podjęła w tym okresie innego zatrudnienia, a wniosku emerytalnego nie złożyła bezpośrednio po upływie okresu wypowiedzenia, gdyż chciała nadal pracować i oczekiwała na rozstrzygnięcie sprawy o uznanie za bezskuteczne wypowiedzenia umowy o pracę. Sąd Okręgowy uznał, że w tym stanie faktycznym powódka spełniła przesłanki do odprawy przewidzianej w art. 21 ust. 1 ustawy o pracownikach samorządowych. Sąd Okręgowy zasądził jednak z tego tytułu kwotę 11.961,60 zł stanowiącą różnicę pomiędzy wysokością odprawy emerytalnej, a wypłaconą wcześniej powódce, odprawą na podstawie ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r., kierując się treścią art. 8 ust. 4 tej ustawy, zgodnie z którą, w razie zbiegu

prawa do odprawy przewidzianej w art. 8 ust. 1 i jednorazowej odprawy pieniężnej w związku z przejściem na emeryturę lub rentę inwalidzką, pracownikowi przysługuje jedna, korzystniejsza dla niego odprawa. Sąd Okręgowy oddalił natomiast apelację powódki w części dotyczącej ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy i odszkodowania z tytułu utraconych świadczeń emerytalnych, uznając, że rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego w tym zakresie zostało oparte na prawidłowych ustaleniach faktycznych i trafnie zastosowanych przepisach prawa materialnego.

Od tego wyroku skargę kasacyjną wniósł pozwany Urząd, który zarzucił naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. w związku z art. 17 tej ustawy i art. 10 ust. 3 ustawy o pracownikach samorządowych oraz błędną wykładnię art. 8 ust. 4 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. W uzasadnieniu podstaw kasacyjnych pozwany wywiódł, że powódka jako mianowany pracownik samorządowy została zwolniona z pracy z przyczyn określonych w art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy o pracownikach samorządowych w związku z tym, że po ustaniu zatrudnienia pozostawała bez pracy od 1 lipca do 31 grudnia 2001 r., otrzymała wynagrodzenie z art. 10 ust. 3 tej ustawy. Od dnia 1 marca 2002 r. powódka otrzymywała emeryturę, a także wystąpiła do pozwanego o wypłatę odprawy emerytalnej w kwocie 20.061,60 zł. Pozwany odmówił wypłaty tej odprawy, gdyż uznał, że otrzymane sześciomiesięczne wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy wyklucza wypłatę odprawy emerytalnej. Pozwany wskazał na orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2005 r., I PK 175/04 oraz z dnia 17 marca 2005 r., III PK 100/04, w których uznano, że mianowany pracownik samorządowy, któremu przysługuje wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy na podstawie art. 10 ust. 3 w związku z art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy o pracownikach samorządowych nie nabywa prawa do odprawy określonej w art. 8 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. Dlatego pozwany nie wpłacił powódce tej odprawy. Zatem niewłaściwe jest rozstrzygnięcie Sądu drugiej instancji zasądzające powódce różnicę pomiędzy wysokością odprawy emerytalnej a odprawą z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. Według art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy o pracownikach samorządowych, rozwiązanie stosunku pracy z pracownikiem samorządowym mianowanym może nastąpić w drodze wypowiedzenia w razie likwidacji lub reorganizacji urzędu gminy lub innych jego jednostek połączonej ze zmniejszeniem stanu zatrudnienia. W przypadku ustania zatrudnienia z tej przyczyny pracownikowi przysługuje wynagrodzenie obliczone jak ekwiwalent za urlop wypoczynkowy za czas pozostawania bez pracy, przez okres nie dłuższy niż 6 mie-

sięcy (art. 10 ust. 3 tej ustawy). Zdaniem pozwanego, przesłanka otrzymania wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy (rozwiązanie stosunku pracy z powodu likwidacji lub reorganizacji urzędu połączonego ze zmniejszeniem zatrudnienia) jest tożsama z przyczyną wskazaną w art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. Ponieważ mianowany pracownik samorządowy na podstawie przepisów regulujących jego prawa i obowiązki otrzymuje w takim przypadku szczególne świadczenie, a jest to równocześnie rozwiązanie stosunku pracy z przyczyn określonych w art. 1 ust. 1 tej ustawy, to zgodnie z jej art. 17 zdanie drugie, nie może otrzymać odprawy określonej w art. 8 tej ustawy. Przepis art. 8 ust. 4 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r., na którym oparł swój wyrok Sąd Okręgowy, stwierdza, że w razie zbiegu prawa do odprawy przewidzianej w ust. 1 i jednorazowej odprawy pieniężnej w związku z przejściem na emeryturę lub rentę inwalidzką, pracownikowi przysługuje jedna, korzystniejsza dla niego odprawa. Przepis ten dotyczy zbiegu tylko tych dwóch odpraw, a w przedmiotowej sprawie mamy do czynienia ze zbiegiem odprawy emerytalnej i „innego świadczenia” z art. 17 tej ustawy w związku z art. 10 ust. 3 ustawy o pracownikach samorządowych. Zdaniem pozwanego, przepis ten powinien być interpretowany tak samo w tym przypadku. Inna wykładnia „rodzić może sytuacje sprzyjające nadużyciu prawa, polegające na świadomym pozostawianiu pracownika mianowanego bez pracy przez okres 6-ciu miesięcy i pobieraniu wynagrodzenia mimo posiadania uprawnień do świadczenia emerytalnego, a następnie przejściu na emeryturę i otrzymanie 6-cio miesięcznej odprawy emerytalnej”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W rozpoznawanej sprawie występuje potrzeba rozważenia możliwości zbiegu praw do trzech świadczeń przysługujących mianowanemu pracownikowi samorządowemu w przypadku rozwiązania stosunku pracy w razie reorganizacji urzędu połączonej ze zmniejszeniem stanu zatrudnienia, następnie pozostawania bez pracy przez okres sześciu miesięcy i uzyskania po upływie tego okresu emerytury. Pierwszym z tych świadczeń jest odprawa pieniężna przysługująca pracownikowi, z którym został rozwiązany stosunek pracy z przyczyn określonych w art. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy (art. 8 tej ustawy). Taką odprawę w kwocie 6.561 zł pozwany wypłacił powódce. Drugim świadczeniem jest wynagrodzenie

obliczone jak ekwiwalent za urlop wypoczynkowy za czas pozostawania bez pracy, przez okres nie dłuższy niż sześć miesięcy, przysługujące w razie rozwiązania stosunku pracy z pracownikiem samorządowym mianowanym w drodze wypowiedzenia w przypadku reorganizacji urzędu połączonej ze zmniejszeniem stanu zatrudnienia (art. 10 ust. 3 w związku z art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 22 marca 1990 r. o pracownikach samorządowych). Również to świadczenie pozwany wypłacił powódce. I wreszcie trzecim świadczeniem jest odprawa emerytalna przysługująca pracownikom samorządowym przy przechodzeniu na emeryturę na podstawie art. 21 ustawy o pracownikach samorządowych w związku z art. 28 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 86, poz. 953 ze zm.). Tego świadczenia pozwany powódce nie wypłacił i dotyczy go żądanie stanowiące wyłączny przedmiot rozpoznania w postępowaniu kasacyjnym, przy czym pozwany nie kwestionuje już spełnienia przez powódkę przesłanek nabycia tej odprawy emerytalnej. Aby ocenić rzeczywiście występujący problem prawny należy ustalić istotę rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji. Otóż Sąd Okręgowy uznał, że wypłacona powódce odprawa z art. 8 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. była świadczeniem nienależnym. Nie dostrzegł natomiast przeszkód w jednoczesnym nabyciu prawa do odprawy emerytalnej i wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy. Dlatego też na poczet odprawy emerytalnej zaliczył (potrącił) powódce wypłaconą (nienależnie) odprawę z art. 8 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 1990 r., I PR 351/90, OSP 1991 nr 7-8, poz. 169 oraz z dnia 5 maja 1999 r., I PKN 665/98, OSNAPiUS 2000 r. nr 14, poz. 535). Dokonanie tego zaliczenia (potrącenia) nie może już być przedmiotem rozpoznania w postępowaniu kasacyjnym, a ocena, że odprawa wypłacona na podstawie art. 8 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. była świadczeniem nienależnym jest niewątpliwie trafna. Powódka otrzymała bowiem wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy na podstawie art. 10 ust. 3 w związku z art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy o pracownikach samorządowych, a to z mocy art. 17 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. wyłącza możliwość nabycia prawa do odprawy z art. 8 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. (tak w szczególności wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2005 r., I PK 175/04, OSNP 2005 nr 20, poz. 317, według którego mianowany pracownik samorządowy, któremu przysługuje wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy na podstawie art. 10 ust. 3 w związku z art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy o pracownikach samorządowych nie nabywa prawa do odprawy określonej w art. 8 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczegól-

nych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy). Jednakże, wskazane wyżej zaliczenie przez Sąd Okręgowy odprawy określonej w art. 8 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. na poczet odprawy emerytalnej oznacza, że istota problemu prawnego występującego przy rozpoznaniu skargi kasacyjnej polega na odpowiedzi na pytanie, czy otrzymanie wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy na podstawie art. 10 ust. 3 w związku z art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy o pracownikach samorządowych wyłącza nabycie prawa do odprawy emerytalnej na podstawie art. 21 tej ustawy w związku z art. 28 ustawy o pracownikach urzędów państwowych. Na to pytanie należy odpowiedzieć przecząco, a w każdym razie nabycie prawa do tych świadczeń nie jest wyłączone przez wskazany w skardze kasacyjnej jako jej podstawa art. 8 ust. 4 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. (zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę wyłącznie w granicach jej podstaw). Przepis art. 8 ust. 4 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. (w brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 3 lit. d ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o zmianie niektórych ustaw dotyczących zatrudnienia oraz zaopatrzenia emerytalnego, Dz.U. Nr 21, poz. 84) stanowi, że w razie zbiegu prawa do odprawy przewidzianej w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. i jednorazowej odprawy pieniężnej w związku z przejściem na emeryturę lub rentę inwalidzką, pracownikowi przysługuje jedna, korzystniejsza dla niego odprawa. Przepis ten nie dotyczy więc zbiegu odprawy emerytalnej z wynagrodzeniem za czas pozostawania bez pracy przysługującym na podstawie art. 10 ust. 3 w związku z art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy o pracownikach samorządowych, lecz zbiegu dwóch odpraw (emerytalnej i przysługującej z mocy art. 8 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r.). Wskutek dokonania przez Sąd Okręgowy wyżej opisanego zaliczenia świadczeń, powódka nie otrzymała jednak tych dwóch odpraw, lecz odprawę emerytalną i wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy. Te dwa świadczenia oparte są na różnych podstawach faktycznych i prawnych i przysługują niezależnie, a w każdym razie ich zbiegu nie wyłącza art. 8 ust. 4 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. (wobec związania podstawami skargi kasacyjnej nie ma potrzeby ani możliwości rozważania, czy w obowiązującym stanie prawnym nie występują przepisy, które uzasadniać mogą wyłączenie jednoczesnego nabycia prawa do tych świadczeń). Odwołać należy się natomiast do wykładni przedstawionej w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2004 r., III PK 53/04 (OSNP 2005 nr 13, poz. 191), według którego urzędnikowi państwowemu przysługuje jednorazowa odprawa na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy o pracownikach urzędów państwowych w razie

przejścia na emeryturę bezpośrednio po następujących po sobie bez przerwy okresach pobierania świadczenia na podstawie art. 13¹ tej ustawy i świadczenia przedemerytalnego. Dotyczy on bowiem zbiegu prawa do odprawy emerytalnej przysługującej na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy o pracownikach urzędów państwowych (w przypadku powódki w związku z art. 21 ustawy o pracownikach samorządowych) z wynagrodzeniem za czas pozostawania bez pracy (świadczeniem pieniężnym ze środków budżetu państwa) przysługującym na podstawie art. 13¹ ustawy o pracownikach urzędów państwowych, które ma analogiczny charakter, jak wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy przysługujące na podstawie art. 10 ust. 3 w związku z art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy o pracownikach samorządowych. Z trafnych wywodów uzasadnienia tego wyroku wynika, że pobieranie przez pracownika mianowanego (urzędnika państwowego, pracownika samorządowego) przez okres 6 miesięcy wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy, nie wyłącza nabycia przez niego prawa do odprawy emerytalnej, w przypadku uzyskania emerytury bezpośrednio po tym okresie.

Z tych względów skarga kasacyjna podlegała oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

=====